

לכה את עמבתי

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תעב
ערש"ק פרשת נח ה'תשע"ה

איך הוארה התיבה ע"י "צוהר" אחד?

מה פעל ריח "דורו של שמד" אצל הקב"ה?

בדיני "תמימות" בקרבן

רגש בתורה והתבוננות בתפילה

אור
החסידות

פְּתַח הַדָּבָר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת נח, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון תעב), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים נאמרו הביאורים בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנוזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונוזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החפידות

קובץ זה יוצא לאור לזכות
הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה

ה"ה הרב החסיד

ר' מאיר

ובניו החשובים

ה"ה האחים

הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה

והרב החסיד ר' יוסף משה

וכל בני משפחתם שיחיו

זאיאנץ

ס. פאולו ברזיל

יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

יוצא לאור על-ידי:

מכון אור החסידות

סניף ארץ הקודש

ת.ד. 2033

כפר חב"ד 6084000

03-738-3734

Likras@likras.org

Or Hachasidus

Head Office

1469 President St. #BSMT

Brooklyn, NY 11213

United States

(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב שמואל אבצן, הרב לוי יצחק ברוק,
הרב משה גורארי', הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום
חריטונוב, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

The Print House: נדפס באדיבות:

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237 • (718) 628-6700

תוכן העניינים

ה. מקרא אני דורש

איך האיר חלון אחד את כל התיבה?

איך אפשר לפרש "צוהר" הוא "חלון", הרי לתיבה היו מדורים רבים, ואיך האיר חלון אחד את כולם? / באם "צוהר" הוא "אבן טובה" מדוע נאמר "צוהר תעשה לתיבה", לכאורה הי' צ"ל "צוהר תכניס לתיבה"? / יחדש שה"צוהר" בא לתוספת אור ורוב האור שבתיבה בא מנרות וכיו"ב, ועפ"ז יתרח כו"כ קושיות

(ע"פ לקוטי שיחות ח"י שיחה א' לפרשתנו)

ט. פנינים

עיונים וביאורים קצרים

י. יינה של תורה

"ריח הניחוח" שהביא ל"לא ישבותו"

ביאור דברי המדרש אודות "ריח הניחוח" שהביא לכריתת הברית ד"לא ישבותו" דקאי על "ריח" המסירות נפש שבמשך הדורות; ביאור הענין ד"לא ישבותו" ע"פ פנימיות, ושייכות לענין המס"נ

(ע"פ לקוטי שיחות ח"כ שיחה ג' לפרשתנו)

יג. פנינים

דרוש ואגדה

יד. חידושי סוגיות

בדיני תמימות בקרבן

יחדש בראי' ובסברא ב' גדרים שמצינו ב"תמימות" לכמה דינים, העדר החסרון ותוספת שלימות / עפ"ז יבאר היטב איך נכלל בגדר אחד גם דיני תמימות דקרבנות ישראל וגם דיני תמימות דקרבנות בן נח / יפלפל בשיטת הרמב"ם גבי מחוסר אבר בעוף

(ע"פ לקוטי שיחות חל"ה שיחה ב' לפרשתנו)

כ. תורת חיים

ויעקב הלך לדרכו

כג. דרכי החסידות

לקראת ג' חשוון, יומא דהילולא רבא של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין צוק"ל, הננו מביאים כאן לקט קצר אודות קשריו עם הרבי הצ"צ מליובאוויטש צוק"ל - חלק א

מקרא אני הורש

איך האיר חלון אחד את כל התיבה?

איך אפשר לפרש "צוהר" הוא "חלון", הרי לתיבה היו מדורים רבים, ואיך האיר חלון אחד את כולם? / באם "צוהר" הוא "אבן טובה" מדוע נאמר "צוהר תעשה לתיבה", לכאורה הי' צ"ל "צוהר תכניס לתיבה"? / יחדש שה"צוהר" בא לתוספת אור ורוב האור שבתיבה בא מנרות וכיו"ב, ועפ"ז יתרץ כו"כ קושיות

בריש פרשתנו מספר הכתוב אודות מצות ה' לנח שיעשה תיבה, עם כל הפרטים שבדבר; ובתוך הדברים נאמר (ו, טז) "צוהר תעשה לתיבה". ומפרש רש"י: "צוהר - יש אומרים: חלון, ויש אומרים: אבן טובה המאירה להם".

וכבר נתבאר במק"א (ראה במדור זה אשתקד), שמזה שרש"י הביא שתי השיטות מובן ששתיהן אפשר לאומרן ב"פשוטו של מקרא", והיינו, שאין הכרעה ברורה לאחת השיטות [אף שמובן שיש יתרון מסויים דוקא בהפירוש ד"חלון", שלכך הקדימו רש"י להפירוש ד"אבן טובה"].

ואף שלכאורה יש פירכא גלוי' על הפירוש ד"חלון" - שהרי פירש רש"י עה"פ "עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו" (ח, כב): "מכלל ששבתו כל ימות המבול, שלא שימשו המזלות ולא ניכר בין יום ובין לילה". ומעתה, איך אפשר לומר שהציווי "צוהר תעשה לתיבה" מכוון ל"חלון" שהכניס אורה

להתיבה ("צהר") - בשעה שכל ימות המבול לא הי' אור כלל!

הנה נתבאר שם, שיש ליישב כי מ"ש רש"י (שהמזלות לא שימשו) "כל ימות המבול" כוונתו בזה **לארבעים יום הראשונים** בלבד, שעליהם נאמר (ז, יז) "ויהי המבול ארבעים יום על הארץ"; אבל לאחר זה חזרו המזלות לשימושם, ואז היתה התועלת באור שעל ידי החלון.

ברם עדיין נשאר קשה: סוף סוף, מה האיר את התיבה באותם ימים הראשונים - שבהם לכו"ע לא הי' אור בעולם?

ב. והנה באמת, גם להפירוש השני - "אבן טובה המאירה להם" - צריך ביאור:

הכתוב אומר "צהר" בלשון יחיד. וכן פירש רש"י בלשון יחיד - "חלון" ו"אבן טובה"; ולכאורה, איך הספיק האור שנכנס על ידי חלון אחד או אבן טובה אחת **לב"ה** התיבה ("שלוש מאות אמה ארכה, חמשים אמה רחבה ושלושים אמה קומתה")?

ובפרט אשר כתוב (פרשתנו ו, יד) "קנים תעשה את התיבה", ורש"י מפרש "מדורים מדורים לכל בהמה וחי". ואם כן, אפילו אם נדחוק אשר החלון שעשה נח הי' גדול ביותר, מכל מקום, איך יתכן שחלון אחד יאיר "מדורים מדורים וכו'".

ואמנם, להשיטה ד"אבן טובה" הדבר פחות קשה, כי יש לומר שהיו מוליכים עמהם ה"אבן טובה" לכל מדור. אלא שעדיין דחוק גדול לומר שזה הי' **ב"ה** האור שהי' **בב"ה** התיבה, ובפרט שבפשטות הרי גם בני נח עזרו לו לתת מזונות להבהמות וכו', ואיך הי' אור **לכו"ע** בבת אחת!?

ג. ולהעיר:

הראב"ע מפרש שבאמת לאו דוקא שהי' "צהר" אחד בלבד, אלא "רבים היו והכתוב אחז דרך קצרה". ובתורה תמימה העיר ממ"ש (ר"פ וישלח) "ויהי לי שור וחמור", שקאי על מין השור והחמור שיש בו פרטים רבים, וא"כ גם בנדוד"ל י"ל כן (שהיו "חלונות" רבים או "אבנים טובות" רבים).

ומצינו מפורש בלשון חז"ל שהזכירו ה"צהר" כאן בלשון רבים - "אבנים טובות ומרגליות" (סנהדרין קח, ב. ירושלמי פסחים פ"א ה"א. ב"ר פל"א, יא).

אמנם מזה שרש"י שינה מלשון חז"ל וכתב "אבן טובה" בלשון יחיד, מוכח שמפרש תיבת "צהר" **בלשון יחיד** דוקא, והדרא קושיא לדוכתא.

[וזה שרש"י כותב "אבן טובה" ולא "מרגלית" - יש לפרש: ע"ד הרגיל "מרגלית" (שפירושה (גם) פנינים - ראה ערוך השלם מערכת מרגל) אינה דבר המאיר, משא"כ אבנים טובות שיש מהן מינים שמאירים].

ד. והנה בחזקוני מפרש: "ולפי פשוטו 'צהר תעשה לתיבה' לשון יצהר, פירוש: שמן תעשה לצורך התיבה להאיר בה".

והמעלה שבפירוש זה מובנת: לפי הפירושים הנ"ל קשה (כנ"ל) איך האירו חלון אחת ואבן טובה אחת את כל התיבה, ואילו לפי פירוש זה אתי שפיר, שמהשמן אפשר להדליק נרות רבים שיאירו את כל התיבה.

ואמנם אין לכחד כי יש דוחק לפרש "צהר" מלשון "יצהר", וגם קשה לשון הכתוב "צהר תעשה לתיבה" – אך כיון שדוקא לפירוש זה מיושבת התמיהה הנ"ל, לכאורה הי' לרש"י להביא (גם) פירוש זה;

והיינו, שכיון ובלאו הכי אין פירוש הכתוב מוכרע ורש"י מביא שני פירושים – מאי פסיקא לי' שלא הוסיף להביא פירוש זה ד"יצהר" בתור פירוש שלישי עכ"פ (וכבר מצינו בכ"מ שמביא רש"י ג' פירושים – כגון בפ' מקץ מא, מג ד"ה אברך)?

ה. וי"ל בכיבור הענין:

בציווי הקב"ה לנח על עשיית התיבה לא נאמרו כל פרטי הענינים שהיו בעשייתה. ולדוגמא: הכתוב מספר (ח, יג) "ויסר נח את מכסה התיבה", ולא מצינו בציווי הקב"ה הוראה על עשיית מכסה.

ומובן הדבר לפי "פשוטו של מקרא", שכאשר צוה הקב"ה לנח לעשות תיבה, לא הי' צורך לצוותו על כל הפרטים המוכרחים להיות בבנינה (כמו עשיית מכסה), כי מובנים הם מעצמם; ורק פרטים אלו שנח לא הי' יודע מעצמו, עליהם הוא שצוהו הקב"ה.

ועפ"ז מובן גם בנוגע להארת התיבה, שבעצם לא הי' צורך שהקב"ה יצוה במפורש את נח בדבר זה, כי פשוט מעצמו שצריך לעשות דבר מה כדי שיהי' אור בתיבה. ואכן, בוודאי הכין נח מעצמו נרות ושמן (וכיו"ב) להאיר את התיבה, גם בלי שצוהו הקב"ה על זה.

אלא שבנוסף לאור זה שהכין נח מעצמו, צוה אותו הקב"ה בציווי מיוחד: "צהר תעשה לתיבה", לעשות "צהר" נוסף בכדי להוסיף אור בתיבה. וב"צהר" נוסף זה מפרש רש"י שני פירושים, אם הכוונה ל"אבן טובה" או ל"חלון" (ואף שבימים הראשונים לא הי' אור בעולם – הרי ה"חלון" שימש רק להוסיף אור בימים שלאחר מכן, ובימים הראשונים אכן הסתפקו רק באור הנרות וכו' שהכין נח).

ו. ויש להוסיף ולבאר המעלה שבכל אחד מהפירושים שמביא רש"י:

המעלה בהפירוש "חלון" – פשוטה (ראה גם לבוש האורה כאן): הלשון "צהר תעשה

לתיבה" משמע שיש לעשות "צהר" בהתיבה עצמה, דבר המוכיח דהיינו "חלון" הנעשה כחלק מהתיבה; משא"כ "אבן טובה" שהיא דבר בפ"ע - ואם הכוונה לזה הי' צריך לומר "צהר תכנים לתיבה" (וכיו"ב).

ועוד קשה לפי השיטה "אבן טובה": מדוע יצווה הקב"ה לעשות דבר בלתי רגיל לגמרי - להכין אבן טובה - בשביל תוספת אור בהתיבה?

אמנם מאידך גיסא קיימת מעלה דוקא בהפירוש "אבן טובה", כי (א) חלון אחד אינו יכול להאיר אלא חלק קטן של התיבה (ב) החלון יכול הי' להוסיף אור רק לאחר שחזרו המזלות לשמש ולהאיר, ולפנ"ז לא היתה בו תועלת;

ובזה יתרון לאבן טובה: (א) יכולים להוליך את האבן טובה לכל חלקי התיבה, להאירם בעת הצורך (ב) האבן טובה הועילה להאיר גם באותם ימים שבהם הי' חושך בעולם.

ואעפ"כ, רש"י מקדים את הפירוש ד"חלון", והיינו שהוא הציקרי בפשט הכתוב - כי תוכן ציווי זה ד"צהר תעשה לתיבה", שהקב"ה צוה את נח על הוספת אור מיוחד שנח לא הי' חושב עליו בעצמו (כנ"ל ס"ה), מובן היטב לפי פירוש זה:

נח מצד עצמו לא הי' עושה חלון לתיבה, משום ששמע מהקב"ה על פרטי עונש המבול והבין שלא ישמשו המזלות כך שלא תהי' תועלת בהחלון;

וזה בא הקב"ה לחדש באמרו "צהר תעשה לתיבה" - שאף שחלק מעונש המבול הוא שהמזלות לא ישמשו, הרי עדיין אין הדבר מוחלט כי בפועל "הורידן ברחמים אם יחזרו יהיו גשמי ברכה" (פרש"י פרשתנו ז, יב), ושפיר יש מקום לעשות חלון. ודו"ק בכ"ז.

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

משך זמן עשיית התיבה

עשה לך תיבת עצי גופר ונו'

מאה ועשרים שנה הי' משתדל בה
(ו, יד; לקח טוב פרשתנו בתחלתו)

יש לעיין מדוע לא קיים נח מיד את ציווי
הקב"ה "עשה לך תיבת עצי גופר", אלא עסק בזה
והמתין "מאה ועשרים שנה"?
ויש לומר בפשטות:

ציווי הקב"ה הי' "עשה לך תיבת גו'", והיינו
שנח בעצמו יבנה את התיבה. ואם הי' צריך לעשות
הכל לבד, מובן היטב טעם אריכות הזמן. ואדרבה,
מופלא הדבר שהספיק לבנות ולעשות הכל בעצמו
תוך מאה ועשרים שנה לבד, ולא קשה מידי.

(יעיין בלקוטי שיחות חמ"ו עמ' 34 ואילך)

הגשם – ארבעים יום?

ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום
וארבעים לילה

הורידם תחילה ברחמים... שאם יחזרו יהיו גשמי
ברכה, וכשלא חזרו היה למבול
(ו, יב. רש"י)

מדברי חז"ל אלו משמע לכאורה שרק בתחלה
היו גשמי ברכה ולאחרי זה הי' המבול במשך
הארבעים יום, וכמ"ש (ו, יז) "ויהי המבול ארבעים
יום על הארץ".

אך לכאור צריך ביאור מדוע נקט הכתוב הלשון
"ויהי הגשם... ארבעים יום", שבמשך ארבעים
יום ירדו גשמי ברכה?

והביאור בזה:

אמרו חז"ל (בראשית רבה פל"ב, ה. הובא בפרש"י
ז, ד) שהטעם לזה שירידת מי המבול הי' במשך
ארבעים יום הוא "כנגד יצירת הולד שקלקלו
להטריח ליוצרים לצור כו'". ומזה מובן שזה שירדו
המים במשך ארבעים יום אינו שכל יום ניתוסף
עונש, שירד עוד מים, כ"א כל ה"ארבעים יום" היו
עונש אחד "כנגד יצירת הולד".

ועפ"ז יובן שהגם שהגשם ירד במשך ארבעים
יום, מ"מ כבר בהורדה הראשונה היתה בו כמות
מים לכל הארבעים יום שלאח"ז, כיון שכולם היו
עונש אחד.

וזהו שכתוב "ויהי הגשם... ארבעים יום", אף
שבמשך ארבעים יום הי' מבול ולא גשמי ברכה,
כי לא מדובר על זמן ירידת הגשמים על הארץ,
אלא על כמות המים, שגם בהתחלה כשהיו גשמי
ברכה, כמות המים היתה של "ארבעים יום",
וכנ"ל.

(יעיין בלקוטי שיחות חכ"ה עמ' 23 ואילך)

זינה של תורה

"ריח הניחוח" שהביא ל"לא ישבותו"

ביאור דברי המדרש אודות "ריח הניחוח" שהביא לכריתת הברית ד"לא ישבותו" דקאי על "ריח" המסירות נפש שבמשך הדורות; ביאור הענין ד"לא ישבותו" ע"פ פנימיות, ושייכותו לענין המס"נ

א. בפרשתנו (ה, כב) מסופר אודות כריתת הברית של הקב"ה עם נח, שלא יביא עוד מכול על העולם – "עוד כל ימי הארץ גו' לא ישבותו". ומסופר, שהסיבה לכך היתה מצד הקרבנות שהקריב נח בצאתו מן התיבה – דכאשר "וירח ה' את ריח הניחוח" של הקרבנות, אזי "ויאמר ה' גו' לא אוסיף לקלל עוד את האדמה גו'".

והנה במדרש רבה (עה"פ (פל"ד, ט)) איתא ש"ריח הניחוח" רומז על "ריחו של אברהם אבינו עולה מכבשן האש". ריח של חנני' מישאל ועזרי' עולין מכבשן האש. . . ריח דורו של שמד". והיינו, דהסיבה שגרמה לכריתת הברית היתה (לא רק הקרבנות שהקריב נח, אלא גם) מסירות הנפש של אברהם אבינו, חנני' מישאל ועזרי', ודורו של שמד.

וצריך ביאור בדברי המדרש: מדוע לא הי' די בהקרכת הקרבנות של נח לבד בכדי לפעול את כריתת הברית, והי' צורך לבוא ב"ריח" של מסירות נפש, שהוא ענין געלה ביותר?

לקראת שבת

יא

ב. ויובן בהקדם ביאור בתוכן הכללי של ברית זו:

הנה מבואר בדרושי חסידות (המשך תער"ב (לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע) פרק רא. מאמר ד"ה וירח ה' תש"ח (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע)) שכריתת הברית על קיום העולם ("לא ישבותו" כנ"ל) – לא היתה רק בכדי להבטיח את קיום העולם לשעצמו, שלא ייחרב פעם נוספת ע"י המבול; אלא, בכדי להבטיח שהעולם יתקיים בהתאם לכוונת ותכלית בריאתו – "בשביל ישראל" (רש"י ר"פ בראשית).

[ובזה מבואר הא דבפסוקי זכרונות של ר"ה נאמר הפסוק "ויזכור אלקים את נח", וזכרון זה הביא לכריתת הברית הנ"ל – דלפום ריהטא צריך ביאור: הלא הזכרון של ר"ה הוא על הברית שכרת הקב"ה עם בני ישראל, ולא על כללות העולם (וכפי שמודגש בתוכן של שאר הפסוקים); וא"כ, מדוע הפסוק "ויזכור אלקים את נח", השייך לכריתת הברית על קיום העולם, נאמר בין הפסוקים הללו?

ולפי הנ"ל – אתי שפיר: היות ותוכן כריתת ברית זו היתה (לא על העולם לכשעצמו, אלא) על העולם כפי שהוא מתאים לכוונת תכלית בריאתו – "בשביל ישראל", לכן שייך לומר פסוק זה בר"ה].

ג. והנה, ענין זה בכריתת הברית (הא דהעולם יתקיים על פי כוונת תכלית בריאתו), מתבטא בתוכן הברית ע"פ פשוטו – שהנהגת העולם תהי' באופן תמידי ללא כל שינוי "עוד כל ימי הארץ וגו' לא ישבותו":

מבואר בעקידה (פ' בא שער לח. וראה מאמר ד"ה החודש תרס"ו (לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע) בתחילתו וסופו) דמה שהנהגת העולם היא באופן תמידי (בלא שינויים) – הרי זה נובע אך ורק מכח אלקי הבלתי מוגבל (כח האיין-סוף); דהרי הטבע מצד עצמו הוא נתון לשינויים. וא"כ, מה שהנהגת הטבע היא אכן תמידית ללא כל שינוי – הוא רק מצד הכח האלקי שלמעלה משינויים, כדברי הכתוב (מלאכי ג, ו): "אני ה' לא שניתתי".

כלומר, בהנהגת העולם באופן תמידי ד"לא ישבותו" – הרי טבע העולם מצד עצמו מגלה את הכח האלקי האיין-סוף (ע"י ענין הנצחיות שבו).

ונמצא, דכריתת הברית שפעלה את הענין ד"לא ישבותו" – היא ענין של גילוי כח האלקי האיין-סוף. והיינו כנ"ל, שכריתת הברית היתה (לא על קיום העולם עצמו, אלא) על קיום העולם בהתאם לכוונה האלקית שבו.

ד. לפי זה יש ליישב את דברי המדרש, ש"ריח הניחוח" קאי על "ריח" של מסירות נפש דווקא:

דהנה, בביאור הנ"ל בענין ד"לא ישבותו" – ישנם ב' פרטים: (א) הכח האלקי האיין-

לקראת שבת

סוף, דכח זה הוא הסיבה להתמידיות שבהנהגת הטבע; (ב) מה שכח אלקי זה מתבטא דוקא ע"י הטבע, דכאשר חזינן שהנהגת הטבע היא באופן תמידי ונצחי – הרי זה עצמו מורה על הכח האלקי (דלולא זה – הרי הנהגת הטבע היתה צריכה להיות עם שינויים).

וב' פרטים אלו – מצינו בנוגע למסירות נפש:

מחד, מסירות נפש מורה על תמידיות בעבודת ה' – דאף כאשר פוגש האדם בהעלם והסתר שאמור להפריע לו מעבודת ה', מ"מ הרי הוא מוסר את נפשו ומתגבר על הקשיים והניסיונות. והיינו, דעבודת ה' שלו היא בתמידיות, בכל מעמד ומצב כאשר הוא.

ומאידך, ענין המסירות נפש שייך דוקא למציאות העולם מצד עצמו (עולם הוא מלשון העלם והסתר);

דהנה, מבואר בחסידות (ראה ספר המאמרים 'קונטרסים' ח"ג (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע) עמ' קכא ואילך. ועוד) דבזמן הבית, כאשר הי' גילוי אור אלקי בעולם, אזי לא הי' צורך להגיע לעבודה גבוהה כזו של מסירות נפש – דכיון שהי' אז מורגש גילוי אלקות בעולם, לא הי' מצב של העלם והסתר, שיצריך עבודה של מסירות נפש. אמנם בזמן הגלות, כאשר אין גילוי אלקות בעולם, וישנם מצבים של העלם והסתר על אלקות – אזי צריך להגיע לעבודה גבוהה כזו של מסירות נפש, שדוקא בכח עבודה זו ניתן להתגבר על ההעלם והסתר.

נמצא, דההעלם והסתר שישנם במציאות העולם מצד עצמו – הרי זה דוקא מעורר את העבודה הנעלית של מסירות נפש.

ולפי זה מבוארים היטב דברי המדרש:

כאשר "וירח ה' את ריח הניחוח" של מסירות הנפש (שמורה (א) על ענין הנצחיות והתמידיות, ו(ב) הרי זה בא דוקא מצד ההעלם דמציאות העולם) – הרי זה גרם לכריתת הברית של "עוד כל ימי הארץ גו' לא ישבותו" (שמורה על (א) גילוי הכח האלקי האין-סוף, ו(ב) דוקא ע"י מציאות העולם).

פנינים

דרוש ואגדה

דורו של חזקיהו ודורו של רשב"י

זאת אות הברית נו' לדורות עולם

לדרת כתיב, פרט לשני דורות, לדורו של חזק' ..

ודורו של רבי שמעון בן יוחאי

(פ, יב, בראשית רבה פ"ה ב)

יש לפרש הטעם שרק בשני דורות אלו לא נראתה הקשת:

אמרו חז"ל (בראשית רבה פ"ל, ח) שאחרי המבול נח "ראה עולם חדש", שע"י המבול נטהר העולם ונתעלה למדריגה גבוהה מאוד, עד שנקרא "עולם חדש".

וזהו גם ענינה של אות הקשת להראות ש"לא יהי' עוד מבול לשחת הארץ" - כי ע"י המבול נטהרה הארץ באופן שאי אפשר עוד שהעולם יהי' במצב שפל כזה שיהי' דרוש מבול לתקנו.

והנה גם על גאולה העתידה לבוא נאמר בכתובים (ישעי' סו, כב) שאז יהיו "השמים החדשים והארץ החדשה". שהעולם יתעלה לבחינה גבוהה במאוד עד שיהי' כמו "עולם חדש".

ועפ"ז יש לומר שזה שדווקא בדורות חזקיהו ורשב"י לא הוצרכו לאות הקשת הוא כי שניהם שייכים לגאולה העתידה.

חזקיהו - אמרו חז"ל (סנהדרין צד, א) "ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח".

רשב"י - חיבר ספר הזוהר אשר "יפקן בי' מן גלותא ברחמי" (רע"מ נשא קכד, ב).

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ה ע' 279 ואילך)

הצלה מטרדות הפרנסה

נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו

בדורותיו - יש שדורשין אותו לגנאי. לפי דורו הי'

צדיק, ואילו הי' דורו של אברהם לא הי' נחשב

לכלום

(ו, ט. רש"י)

לכאן תמוה הדבר: הרי אפי' "בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב" (ראה ב"ב כג, א) ומדוע נכתבה בתורה "גנותו" של נח?

אלא עכצ"ל שבזה גופא בא הכתוב ללמדנו ענין הנוגע למעשה.

ביאור הדברים: על הפסוק "בא אל התיבה" מבאר אדמו"ר הזקן בספר "תורה אור" (פרשתנו), שהכתוב מרמז כאן אשר כדי לינצל ממי המבול, הרומזים על "טרדות הפרנסה והמחשבות שבעניני עוה"ז" צריך "לבוא" וליכנס אל ה"תיבה" - תיבות התורה והתפלה.

עלול האדם לחשוב: זה שנח ניצל ממי המבול על ידי שנכנס אל התיבה, הוא מפני היותו צדיק תמים, אך מי שנמצא בדרגא נחותה, מי יימר שגם הוא יכול לינצל מ"מי המבול" ע"י "כניסה" לתיבות התורה והתפלה?

ולכן דרשו את נח לגנאי, שבדורו של אברהם "לא הי' נחשב לכבוד", להשמיענו שכל אחד, גם אם אינו בדרגת "צדיק", יכול לינצל ממי המבול הזיזונים ע"י כניסה לתיבות התורה והתפלה.

(נ"פ לקוטי שיחות ח"ה ע' 279 ואילך)

הידושי סוגיות

בדיני תמימות בקרבן

יחדש בראי' ובסברא ב' גדרים שמצינו ב"תמימות" לכמה דינים, העדר החסרון ותוספת שלימות / עפ"ז יבאר היטב איך נכלל בגדר אחד גם דיני תמימות דקרבנות ישראל וגם דיני תמימות דקרבנות בן נח / יפלפל בשיטת הרמב"ם גבי מחוסר אבר בעוץ

לבני נח? . . ומכל החי מכל בשר (פרשתנו ו, יט) אמרה תורה הבא בהמה שחיין ראשי איברין שלה". כלומר, אף שלבני נח ליכא איסור הקרבת בעל מום כשמקריב בבמה (ועד"ז בקרבנות שלפני מ"ת), מ"מ, נוהג בהם איסור הקרבת מחוסר אבר. וכבר שקו"ט במפרשים בגדר "איסור" זה אם איסור ממש הוא (עיין בתוד"ה מנין – ע"ז ה, סע"ב ובגליון הש"ס שם. משנה למלך הל' מלכים פ"י ה"ז ד"ה ודע שמה שתירצו)). ואכ"מ.

ולכאורה משמע דבעל מום ומחוסר

יפלפל אם בעל מום ומחוסר אבר הם ב' שמות או שם אחד

גרסינן בזבחים (קטו, ב – קטז, א): "עד שלא הוקם המשכן הבמות מותרות כו' והכל כשירין ליקרב, בהמה חי' ועוף זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין טהורין . . דאמר קרא (פרשתנו ח, ב) ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל עוף' הטהור . . לאפוקי מחוסר אבר . . שנאסר

(2) ראה גם ע"ז ה, ב. נא, א. ירושלמי – פסחים פ"ט ה"ה; מגילה פ"א ח"א; סוטה פ"ט ה"ה – וקה"ע ופ"מ שם.

בעל מום").

ועדיין הדבר דורש ביאור והסבר, איך אפשר ששני הדברים נכללים בגדר ושם אחד של "מום", אף שלכאורה שונים הם בהגדרת הדבר, כנ"ל.

ב

יארִיךְ בראיות דגדר "תמים" כולל ב' סוגים שונים, העדר החסרון ותוספת שלימות

והנראה בזה, דדין "תמים" שנאמר בכתוב גבי קרבן הוא דבר הכולל כמה דרגות וענינים שכולם בכלל ענין התמימות.

כי הנה, פירוש הרגיל בלשון "תמים" הוא שלילת החסרון, והוא מתפרש על שלא יהי' בו מום הפוסל וכפשטות הכתובים דפ' אמור (כב, יט ואילך)³, [ולהעיר גם מלשון הש"ס בסוגיא דבכורות שם "תמים יהי' לרצון אמר רחמנא (שם, כא), תמים אין חסרון לא", משמע דההיפוך של "תמים" הוא "חסרון" והוא כנ"ל דפשטות "תמימות" מורה על שלילת החסרון, וראה גם רמב"ם (איסורי מזבח פ"ב הי"א)].

אמנם האמת היא, שבכלל הלשון "תמים" למדנו גם (בקרבות ישראל) תמימות יתירה. כלומר: דאפשר שלא יהי' בו שום חסרון ומום ועדיין יש להוסיף בו שלימות ותמימות נוספת, ועד שיש אותה שלימות, אף שהקרבן אינו "חסר" עדיין אינו "תמים". דהנה כ' הרמב"ם בריש

אבר הם ב' שמות ואיסורים שונים [ולהעיר דפסול מום הוא רק "מאבראי" ולא במום פנימי, משא"כ מחוסר אבר שהוא גם באברים פנימיים - ראה בכורות (לט, א), וברמב"ם (הל' איסורי מזבח פ"ב הי"א), ובמנ"ח שהוא לקמן סעיף ב]. היינו דמחולקים הם במהותם, ד"מום" פירושו כל פגימה שהיא, עד שיש מום שאינו מחמת חסרון בהאבר אלא רק שינוי לגבי אבר רגיל, משא"כ מחוסר אבר פירושו כמשמעו, חסרון.

אבל נ"ל דאינו כן, והוא ע"פ דיוק לשון הש"ס גיטין (נו, א), במעשה דקמצא ובר קמצא, שכאשר שלח הקיסר קרבן לישראל להקריב ע"ג המזבח, הרי "בהדי דקאתי שדא בי' מומא בניב שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין, דוכתא דלדין הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא" (ובפרש"י: לדידהו לא הוי מומא להקריב לגבוה בכמה ידיהו אלא מחוסר אבר). ומדיוק הלשון "ולדידהו לאו מומא הוא" (ולא - "לאו פסול הוא" וכיו"ב), משמע, דגם אצל ב"נ הפסול דמחוסר אבר הוי מפני השם ד"בעל מום", אלא דאצלם רק "מחוסר אבר" נחשב "בעל מום" (וכשאינו חסר אבר נחשב תמים), משא"כ לדידן גם "בדוקין שבעין" הוי מומא.

ועיין עוד לשון רש"י בתמורה (ז, א ד"ה בני נח) שכתב "בני נח נצטוו מלהקריב מחוסרי אברים. . . אבל על מום אחר לא כו", הרי ש"מום" ו"חסר" הם שם אחד. ולהעיר גם מלשון הש"ס בקידושין (סו, ב) "בעל מום דעבודתו פסולה. . . כשהוא שלם ולא כשהוא חסר" (ולא נקט "כשהוא

(3) וראה פרש"י שם, יט.

הכוונה בזה הוא שאפי' מי שאינו מביא מן השמנים חסר ב"תמימות".

או שמא י"ל דמה שמבואר ברמב"ם דקרבן החסר ב"מובחרות" חסר ב"תמימות" לא קאי על יפה ושמינה, שזו אכן אינה מכלל משמעות "תמים", אלא ב"מובחרין" דהכא שנכללו ב"תמים" מיירי כעין מש"כ במק"א שכ' (פ"ב ה"ח) ד' חוליים אחרים כו' אין מקריבין אותה לפי שאינה מן המובחר והכתוב אומר מבחר נדריך" (ועדיין אין זה מגדר "בעל מום" ממש (דלהכי שייך לאפלוגי בין "תמימים" ו"מובחרין") דהא מסיים שם "ואם הקריבין יראה לי שהורצו", ואילו בבעל מום נאמר (אמור שם, כ-כא) "תמים יהי לרצון, לא לרצון יהי לכם".]

וטעם הדבר שגם דין "מובחרין" מכלל "תמים" - כי ב"תמים יהי" גופא נכללו שני פרטים: "תמים" שאינו בעל מום ואין בו חסרון, ותמים שיש בו תוספת שלימות ותמימות אף שגם בלאו הכי הוא שלם.

הל' איסורי מזבח "מצות עשה להיות כל הקרבנות תמימין ומובחרין שנאמר תמים יהי לרצון זו מצות עשה". ועד"ז כתב שם רפ"ו גבי נסכין ועצי המערכה "כשם שמצוה להיות כל קרבן תמים ונבחר כך הנסכין יהיו תמימים ונבחרין שנאמר תמימים יהיו לכם ונסכיהם כו' וכן עצי המערכה לא יהיו אלא נבחרין ולא כו'".

חזינן מלשון הרמב"ם הנ"ל, דאף הדין שהקרבנות צ"ל "מובחרין", שזהו דין בפ"ע וכמ"ש הרמב"ם (שם פ"ב ה"ח) דילפינן לי' מהא דכתיב "מבחר נדריך" (פ' ראה יב, יא), מ"מ לאחר שכבר למדנו שכן הוא הדין, נכלל הדבר גם בלשון "תמים יהי", ובהביאו קרבן מן המובחר מקיים לא רק דין מובחר שבקרבנות אלא גם הא דתמים יהי, ופשטות לשון הרמב"ם דלעיל מורה שגם "מובחרין" נכלל ב"תמים יהי" ("ומובחרין . . שנאמר תמים", ונבחר . . שנאמר תמימים").

[מיהו עדיין יש לדון עד כמה אמרי' שהעדר ה"מובחרות" חסר ב"תמימות". דמצינו סמוכין לכך שחלק מהדין שהקרבן צ"ל "מובחר" הוא שהבהמה צ"ל יפה ושמינה. דהנה בתו"כ (יג, ד) מבואר דהפסוק "וכל מבחר נדריך" הנ"ל משמעו שהוא מביא מן היפה. ובר"ש משאנץ שם פי' "יבא בוחר בשמינס" וכ"כ בביאור בביאור הרי"פ פערלא לסהמ"צ להרס"ג (ח"א עשה פו בסופו - שיח, ג). דלפ"ז יל"ע, האם לפי משנת' שקרבן שאינו מן ה"מובחרין" נחשב שחסר ב"תמימות",

(5) ועיין בלקו"ש ח"ל עמ' 30 ואילך, ולקו"ש ח"י"ח עמ' 129 ואילך - דברים שנתבארו ע"פ יסוד זה. עיי"ש.

(6) להעיר משני אופני העבודה שמצינו במקדש (יומא כד, א. וראה זבחים קטו, ב): עבודה שאינה תמה שיש אחרי' עבודה, ועבודה תמה "שהיא גומרת ומתממת את הדבר ולא שיש אחרי' עבודה כגון שחיטה וקבלה והולכה כו'" (פרש"י יומא שם ד"ה עבודה תמה). דאף ששחיטה וקבלה והולכה אין בהם חסרון בעצם העבודה והיתה כדבעי, עדיין אין לה שם תמימות, "עבודה תמה", לפי שיש מה להוסיף עלי' בעבודה אחרת, כי העבודה האחרת היא "גומרת ומתממת את הדבר", היינו שגומרת ומשלימה את העבודה הקודמת [דדוקא מטעם זה "אע"פ שהזרים מוזהרים שלא יתעסקו בעבודה

(4) כ"ה ברמב"ם "נדריך", ובכתוב "נדריכם".

הרי רק מחוסר אבר הוי בגדר מום (היפך השלימות), ואילו מום ופגם בהאבר עצמו "לאו מומא הוא".

ג

יחקור בשיטת הרמב"ם בפסול מחוסר אבר בעוף, ויסיק דלשיטתו קשה אמאי אין פסול בעל מום בעוף

ועפ"ז יש לבאר גם דברי הרמב"ם רפ"ג מהל' איסורי מזבח, גבי קרבן עוף, שכתב: "אין המומין פוסלין בעוף . . . שלא נאמר (אמור כב, יט) תמים זכר אלא בבהמה בלבד, בד"א במומין קטנים אבל עוף שיבש גפו או נסמית עינו או נקטעה רגלו אסור לגבי המזבח שאין מקריבין חסר כלל".

דהנה דין זה (שמחוסר אבר פסול גם בעוף) ילפינן ל"י בקידושין (כד, סע"ב. וכ"ה בתור"כ ויקרא א, כד - הובא בפרש"י עה"ת שם) ממ"ש (ויקרא שם) "מן העוף, ולא כל העוף". וגם הרמב"ם הזכירה לילפותא זו (בפיה"מ שלו ובחים פ"ז מ"ה). ולכאורה לפי משמעות הילפותא יש מקום לומר, דדין תמות לא נאמר כלל בעוף, וכפשטות לשון הברייתא (קידושין שם. ושי"ג. תור"כ ופרש"י שם), "אין תמות . . . בעופות", ורק שיש לימוד מיחד למעט מחוסר אבר גם בעוף. ובאמת האריך כבר המנחת חינוך (מצוה רפז) להניח יסוד זה שמחוסר אבר דעוף אינו מדין תמות, ועיי"ש גם הנפק"מ לדינא בזה בחסר אבר מתחילת ברייתו ובחסר אבר פנימי.

איברא דהרמב"ם ברור מללו, דהא דמחוסר אבר פסול בעוף הוא (לא מפני

והם ב' הדינים שמנה הרמב"ם "תמימין ומובחרין".

וכהא דדרשו במתני' דערכין (לא, א) עה"פ "שנה תמימה" (בהר כה, ל) - "להביא את חודש העיבור", וזה אע"ג שגם שנה פשוטה נקראת שנה⁷ (שלימה), שלא חסר בה מאומה (שהרי אם חשון וכסלו מלאים בה קורין לה שנה "שלימה" (טור או"ח ר"ס תכח), גם כששנה פשוטה היא), ועדיין אינה "שנה תמימה", שהוא תואר רק לשנה מעוברת שיש בה עוד תוספת על העדר החסרון, ויש בה י"ג חדשים⁸. והיינו לפי שהתואר "תמימה" מורה לא רק על שלילת חסרון, אלא על תמימות ושלימות נוספת (שגם בלעדה אין הדבר חסר).

ומעתה יש לומר, דאף שדין תמים הוא גם בקרבנות דבני נח, מ"מ כיון שיש מקום לדרגות בענין התמימות (בקרבנות דישראל גופייהו, כנ"ל), שוב נאמר דעד"ז הוא החילוק בין קרבנות דישראל וקרבנות ב"נ. דבקרבנות דישראל (משנתנה תורה ונתחדשה הלכה) נדרשת שלמות ותמימות יתירה, שגם פגם (או שינוי) בהאבר עצמו נחשב כחסרון ומום; משא"כ לגבי השלימות והתמימות שבקרבנות דב"נ (וכן בקרבנות דכולי עלמא דקודם מ"ת),

מעבודת הקרבנות אין חייבין מיתה אלא על עבודה תמה⁹, כי מעשה הכהן בעבודה התמה משלים לעבודה הקודמת].

ועיין להלן ס"ד שני אופנים גם בחיוב צדקה.
7 וראה גם ר"ן נדרים סג, א (בשם הרשב"א).
וראה בשו"ת נוב"י מהד"ק אה"ע ס"כ.

8 או תוספת אחרת - שנת החמה (ראה דעת רבי במשנה ערכין שם ובפרש"י. רש"י פרשתנו ח, יד).

מחוסר אבר, כמ"ד בירושלמי סוטה (פ"ט ה"ה) שפסק הרמב"ם כוותי' לגבי טריפה; דלפי היסוד שאפי' בעוף דליכא בי' חיוב 'תמות' פסול מחוסר אבר, שוב י"ל דהדבר הי' פשוט שמחוסר אבר פסול, ואין צריך להשמיענו כמו בעל מום, כי מחוסר אבר "אינו מטעם מום דגם בעוף פסול".

אבל אין מזה פירכא על דברינו דלהרמב"ם גם בעוף איכא דין תמות, דכבר כתבו המפרשים לתרץ קושיית הכס"מ באופן אחר, דהא דלא הוצרך הרמב"ם שם לפרט מחוסר אבר, הוא כי נלמד במכ"ש מטריפה (מעשה רקח לרמב"ם שם, ע"פ חולין יא, א). ועוד תירצו בזה. ועיין במראה פנים לירושלמי שם, שתי' השמטת הרמב"ם, ד"הואיל וגילה רחמנא בעגלה להכשיר בה מומין הה"ד ל'מחוסר אבר". ויומתק ע"פ המבואר לדין דהרמב"ם סבר דמחוסר אבר הוא לעולם מצד תמות¹⁰.

ושב צ"ע, דכיון שגם קרבן עוף הוא בכלל "תמימים יהיו לכם", מהי ההסברה שאינו בדין "תמים" השולל בעל מום.

ד

יתרץ דין עוף ע"פ היסוד הנ"ל דב' סוגי תמימות

וע"פ דברינו לעיל דכמה סוגים

הלימוד ד"מן העוף", אלא) לפי "שאין מקריבין חסר כלל", והרי דין זה אינו מיוחד בעוף אלא הוא כלל בכל קרבן, וגם דין זה נלמד (כמ"ש הרמב"ם לפנ"ז (פ"ב הי"א)) ממ"ש (פינחס כח, לא) "תמימים יהיו לכם", היינו שגם הפסול דמחוסר אבר בעוף יסודו בדין "תמות".

[ובזה יתורץ גם מה שהביא הרמב"ם הכתוב ד"תמימים יהיו לכם", אף שבכורות בסוגיין הביא הש"ס הכתוב "תמים יהי' לרצון", כי הרמב"ם רצה להכריע דמיני' ילפינן גם דין עוף והרי הכתובים דהתם גבי "תמים יהי' לרצון" לא קאי בעוף, וכמ"ש הרמב"ם כאן (רפ"ג, והוא מתו"כ אמור שם, יט) "שלא נאמר תמים זכר אלא בבהמה בלבד", ולהכי הביא הכתוב ד"תמימים יהיו לכם"].

ויעויין בלח"מ על הרמב"ם (שם פ"ג ה"ג), דמשמע אף מדבריו שפסול דמחוסר אבר הוא מדין תמות, וכדברינו הנ"ל. והמנ"ח (שם), שכ' בדעת הרמב"ם "דמחוסר אבר פסול בעוף אינו מטעם תמים . . אלא מלימוד אחר מן העוף" - דבריו צ"ע, דהרי ברמב"ם לא הובא כלל הלימוד ד"מן העוף", ומלשונו "שאין מקריבין חסר כלל" מוכח להיפך, כדברינו.

[ועיי"ע במנ"ח (מצוה תקל), שרצה לתרץ ע"פ יסודו קושיית הכס"מ (הל' רוצח פ"י ה"ב) בדברי הרמב"ם (שם) דאין המומין פוסלין בעגלה ערופה ואעפ"כ טריפה פסולה, דלמה השמיט הרמב"ם פסול

10) אלא שהמראה פנים שם כ' זה לפמ"ש בדעת הרמב"ם דגם לב"נ מחוסר אבר כשר כמו בעל מום, כיון שהרמב"ם לא הביא בחיבורו פסול מחוסר אבר לב"נ (וכמו שהעיר גם המנ"ח מצוה רפו שם). וצ"ע. ואכ"מ

9) וראה לשון הרמב"ם הל' אבות הטומאה פ"ג הי"ג.

והסברת הדבר תהי' על היסוד שהנחנו בשני הגדרים שיש בתמימות. כי הנה קרבן בהמה הוא קרבן עשיר לגבי קרבן עוף (כדין קרבן עולה ויורד, שדל מביא קרבן עוף). וגדר ענין העשירות אינו רק מילוי החסרון (שאצל העשיר לא חסר דבר), אלא היא שלימות נוספת. כמבואר בכתובות (סז, ב) גבי חיוב צדקה, דיש גדר לתת די מחסורו אשר יחסר לו, ועוד יש גדר לעשירו (שאינו דבר החסר), פירוש, דאף שחייבים למלא כל חסרונו של העני [עד ד"אשר יחסר לו" (פ' ראה טו, ח) כולל "אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו", אם הוא בן טובים הראוי לכך, כמבואר כ"ז בסוגיא דכתובות שם], מ"מ אין חיוב להעשירו, הרי שעשירות היא שלימות נוספת, יותר ממילוי החסרון.

ולכן, גבי קרבן עוף (קרבן עני) רק מחוסר אבר הוי בגדר חסרון, הסותר לענין התמימות, ואילו פגם קטן "לא הוי מומא" והקרבן הוא בכלל "תמימים יהיו לכם"; ורק בקרבן בהמה, קרבן עשיר, גם פגם קטן מוציאו מכלל "תמימים".

בתמימות, מילוי החסרון ותוספת השלימות – תירוץ הדבר¹¹. ובהקדים דיש לומר, שס"ל להרמב"ם, שאין בעל מום ומחוסר אבר ב' שמות נפרדים, שרק חד מינייהו (מחוסר אבר) ישנו בעוף, אלא שגדר התמימות הנדרש בעוף שולל רק מחוסר אבר ולא סתם מום (ע"ד הנ"ל גבי קרבנות ב"נ וקרבנות שלפני מ"ת). כי י"ל שהרמב"ם ס"ל, דהלימוד מ"מן העוף" הוא רק גילוי מילתא, שלא נתמעט עוף לגמרי מדין תמות (ובענין מ"ש התוס' ד"ה ת"ל קידושין שם, ד"ה מנין ע"ז שם, וד"ה ושנסמית זבחים סח, רע"ב) גבי ילפותא זו. עיי"ש¹².

11 ועיין גם תירוץ נחמד ע"פ יסוד זה לקושיית התוס' בזבחים (עז, ב ד"ה הכא) אהא דנקט הש"ס בכמה מקומות דוקא מום דדוקין שבעין – בלקו"ש חל"ה עמ' 26 ואילך.

12 ולהעיר מפרש"י בכ"מ (זבחים לה, ב ד"ה וכשירין. סח, ב ד"ה נסמית. פה, ב ד"ה הואיל. וכן בחולין כג, א ד"ה בבהמה), שמחוסר אבר פסול בעוף משום "הקריבהו נא לפחתך" (מלאכי א, ח). וכבר הקשו עליו בתוס' (זבחים לה, ב ד"ה אלא; שם סח, ריש ע"ב ד"ה ושנסמית) מש"ס הנ"ל דלמד מ"מן העוף". ואכ"מ.

תורת היים

מכתבי קודש עם עצות והדרכות
בענייני עבודת השי"ת בחיי היום יום

ויעקב הלך לדרכו

ויעקב הלך לדרכו – לדרכו ועבודתו במשך כל השנה

בבואנו מחודש תשרי, החודש השביעי, שהוא משובע בכל, גתות בתוכו כו' לולב וערבה בתוכו (ויקרא רבה פכ"ט, ח), כלומר מלא ברכה ותוכן הן בגשמיות (גתות) והן ברוחניות (לולב כו') ומשביע לכל חדשי השנה מטובו הן בגשמיות וברוחניות.

ידוע המנהג (ראה שיחת שמחת תורה תרצ"ז, ספר המאמרים תשי"א עמ' רמ) שהי' בכמה מקומות להכריז במוצאי שמחת תורה (סיום וחותרם המועדים דחודש תשרי):
ויעקב הלך לדרכו, הכוונה לדרכו ועבודתו במשך כל השנה.

אשר הדרך הידועה בזה היא כהוראת חכמינו ז"ל, אני נבראתי לשמש את קוני (קידושין פב, א), ובלשון המובא בכ"מ – לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ועשי' זו היא על ידי מילוי רצון קונו, זאת אומרת לימוד התורה וקיום מצוותי', כולל הציווי וכ"ל מעשיך יהיו לשם שמים, ובכל דרכיך דעהו (טושו"ע או"ח סי' רל"א).

ונתנת כח להליכה ועשי' האמורות – כוחות רוחניים ואמצעים גשמיים – ה"ה בחודש תשרי, ראשית השנה, ובפרט במועדי חודש זה.

לכל יהודי ניתנה שליחות מהבורא ית'

...כמובן, כל אות ומלה שבתורה הוא עולם מלא תוכן והוראה . . וכדלהלן:

לקראת שבת

כא

ויעקב – ידוע החילוק בין השמות יעקב וישראל:

(א) בזמן: השם יעקב ניתן לו בהולדו, השם ישראל – לאחר זמן, לאחר שנתקיים בו "שרית עם אלקים ואנשים ותוכל",

(ב) בתוכן: יעקב הוא מלשון עקב, דרגא הכי תחתונה שבגוף, סוף הגוף, ואין ניכר בזה חילוק בין אדם לאדם; ישראל – מלשון שר ואותיות "לי ראש", עליון שבגוף, ועיקר החילוק בין אדם לאדם (ושלימותו) הוא בפרצופותיהן בקול במראה ובדעת, אשר כולם בראש האדם.

והדיוק "יעקב" בהוראה דויעקב ה"ך דדרבו הוא, כי לכל יהודי, בלי הבדל, ניתנה שליחות מהבורא ית' המתחילה תיכף בלידתו, כשעודנו במדרגת יעקב, ובתחלת עבודתו, וממלא שליחות זו ע"י עבודה באופן אשר, כהמשך ההוראה –

מוכרח שיהי' שינוי מקום ברוחניות

ה"ך – הליכה אמתית, שפירושה הליכה ועקירה גמורה ממקומו (ומדריגתו) הקודם למקום הרצוי –

שלכן מלאכים נקראים "עומדים", אף על פי אשר עושים באימה ובריאה רצון קונם, ופותחים את פיהם בשירה ובזמרה, אשר ע"י כ"ז עולים מדרגא לדרגא, אבל כיון שעדיין יש לדרגתו ערך ושייכות לדרגתו הקודמת – אין זו הליכה אמתית,

ורק האדם נקרא "מהלך", כי תפקידו ללכת מחיל אל חיל, אף אם מקומו ומצבו ברוחניות טוב הוא, לא די בזה כלל, אלא מוכרח שיהי' אצלו שינוי מקום ברוחניות, ועד לעילוי שאין ערוך למצבו הטוב הקודם, הלך ונסוע בדרך העולה בית א-ל, שהוא אין סוף, וכסיום ההוראה –

לחבר בירא עמיקתא עם אנרא רמא

דדרבו – דרך המלך, מלכו של עולם, וכידוע הביאור (ראה ביאורי הזוהר לכ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע ריש פרשת וישלח) אשר שלימות הדרך היא כאשר היא מחברת פינה הכי רחוקה עם היכל המלכות אשר בעיר הבירה, ובשני הכיוונים דוקא – מההיכל להפינה ומהפינה להיכל,

והרי השליחות של כל יהודי היא ע"י ירידת נשמתו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, בכדי לחבר בירא עמיקתא עם אנרא רמא על ידי עבודתו מלמטה למעלה (בכלל – תפלה ו"אליך הוי' נפשי אשא") ומלמעלה למטה (בכלל – לימוד התורה וקיום המצוות – חכמתו ורצונו ית' – וכדמודגש במצות הצדקה, שהיא לעני ואביון התאב לכל דבר כי לית לי' מגרמי' כלום).

ועל דרך זה גם כן בעבודת כל אחד ואחת בעולם, שלא די בהשפעה בביתו ובעירו ובמדינתו, אלא שצריך לסלול דרך, הדרך האמורה, ועד לפינה הכי רחוקה בקצוי תבל – להביא לשם דבר המלך מלכי המלכים, ולהאירה בנר מצוה ותורה אור, ועד להעבודה ד"אליך הוי' נפשי אשא".

ויהי רצון שכל אחד ואחת ימלא שליחותו הנכללת בהוראה האמורה ד"ויעקב הלך לדרכו", – עם כל הפירושים שבזה – מילוי בפועל ומתוך שמחה, אשר שמחה פורץ גדר, ועד אשר יפוצו מעיינות דברי אלקים חיים חוצה.

(מתוך מכתבים "אל כל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום ה' עליהם יהיו" תחלת שנת תשל"ד)

הרבי החסידות

שיחות ואגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מזהרי"צ מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בענייני עבודת השי"ת

הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין נ"ע

לקראת ג' חשון, יומא דהילולא רבא של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זצוק"ל,
הננו מביאים כאן לקט קצר אודות קשריו עם הרבי הצ"צ מליובאוויטש זצוק"ל - חלק א

אהבה גדולה וחיבה יתירה היתה בין הרבי ה"צמח צדק" לבין הרבי מרוז'ין. פעם
אירע ענין כללי גדול ושלה הרבי ה"צמח צדק" אל כ"ק אדמו"ר הרה"ק הצדיק
מרוז'ין להתיישב ולטכס עצה נכונה בביטול הגזירה.

הוא אדם גדול, שאימרה שלו צריכים ללמוד

הרבי מהר"ש עוד בהיותו צעיר לימים אהב לקנות ספרים. פעם קנה את הספר "מגיד
דבריו ליעקב" [של הרב המגיד ממזריטש], וכשנכנס אל אביו הרבי ה"צמח צדק"
שאלו אביו אם הוא יודע מי הוא מחבר הספר, היודע הוא מי היה המגיד ממזריטש,
והוסיף שנכדו של הרב המגיד עדיין קיים [כ"ק אדמו"ר הרה"ק הצדיק מרוז'ין] והוא אדם גדול
שאימרה שלו צריכים ללמוד. . ויש בדבריו דברים גבוהים, והוא עומד בקירוב אתנו.
וכשהיה אאזמו"ר רבנו הזקן בכרדיצ'וב, בא הנכד הנ"ל רבי ישראל מרוז'ין לומר
תודה לרבנו הזקן, באמרו:

אלמלא רבנו הזקן הרי הוא - הרבי מרוז'ין - לא היה בעולם [כידוע הסיפור (ראה תורת
שלום עמ' 169, ובכ"מ) מעג עוגה, שסבו - המלאך הקדוש בנו של הרב המגיד ממזריטש
- הגיע לכלות הנפש, ולולא רבנו הזקן היה נשאר בכלות הנפש ממש וצאצאיו לא היו
באים לעולם]

בתהלים של שבת הוא רואה בשרשים שבכל עניני העולם

סיפר כ"ק אדמו"ר המהר"ש:

בהיותי בן שמונה שנים [לערך שנת תר"ב-ג] נכנסתי באחת השבתות אל כ"ק אדמו"ר, הרבי ה"צמח צדק", וישב על מקומו ולמד בספר הזוהר.

בתוך כך נכנס אחי הרב"ש [בנו בכורו של ה"צמח צדק"] וסגר אבי את ספר הזוהר, ואמר:

בשעה שהצדיק הקדוש מרוזין אומר תהלים, כל העולם פתוח לפניו ובתהלים של שבת הוא רואה בשרשים שבכל עניני העולם, ואז הוא יכול לתקן בשורש ובמילא נדחית ומתבטלת הגזירה, ואני הנני מסכים על הצעת הצדיק הקדוש מרוזין.

נאמר כמה פרקי תהלים, ויפתח השי"ת שערי אור

וזה פרשת הדבר:

אהבה גדולה וחיבה יתירה היתה בין הרבי ה"צמח צדק" לבין הרבי מרוזין.

פעם אירע ענין כללי גדול ושלח הרבי ה"צמח צדק" את מעלת כבוד הרב הגאון הצדיק החסיד הנודע והמפורסם כש"ת מוהר"ר יצחק אייזיק הלוי [נאבדק"ק האמיל, בעמח"ס שני המאורות ועוד, מגדולי חסידי רבינו הזקן נ"ע] אל כ"ק אדמו"ר הרה"ק הצדיק מרוזין להתיישב ולטכס עצה נכונה בביטול הגזירה.

בבוא מעלת רבי יצחק אייזיק הלוי אל הצדיק מרוזין קיבל אותו בסבר פנים מאירות ובשמעו דבר השליחות שמסר לו הרבי ה"צמח צדק", אמר:

נאמר כמה פרקי תהלים, ויפתח השי"ת שערי אור ונראה מה נעשה.

ביום השבת – מספר הצדיק החסיד רבי יצחק אייזיק הלוי למורי הרשב"ץ [רבי שמואל בצלאל שעפטיל, מגדולי חסידי כ"ק אדמו"ר הצ"צ וכ"ק אדמו"ר מוהר"ש] – כשהרבי מרוזין אמר תורה כדרכו, הנה באמצע פסק מלומר וציווה שכל החסידים שהיו באותו מעמד יצאו מן החדר ועלי פקד להישאר וכאשר יצאו כולם אמר לי הרבי מרוזין:

עצתי נאמנה כי ישלחו שני שלוחים לעיר המלוכה בטענות אלו והגזירה תיבטל בעזרת ה' וגם האדמו"ר שלכם מסכים עמדי.

(מתוך מכתב אל הרה"ק ראי"ה מקופישנין זצוק"ל, אג"ק ח"ד עמ' ט"ז)

אמר שהרבי מרוז'ין נסתלק וחשב עצמו לאונן

כשנסתלק הרבי מרוז'ין, ג' חשוון תרי"א, היה יום גשום מאד. בשעה שלש קרא ה"צמח צדק" בליובאוויטש את המשרת שיקרע לו קריעה ל"ע, והורה להביא לו התפילין שלו. אז לא היו שום ידיעות טלגרפיות. כשהרבנית שאלה אותו מה קרה, אמר שהרבי מרוז'ין נסתלק וחשב עצמו לאונן.

(ספר השיחות ה'תש"ב עמוד 105)

